

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vývoj soudní praxe při posuzování důvodů zproštění insolvenčního správce

Činnost insolvenčního správce – živobyčí, k jehož výkonu získalo po vynaložení nadměrného úsilí povolení pouze pomálu jedinců, jimž se podařilo přesvědčit zkušební komisi o svých praktických zkušenostech a kvalitativních předpokladech. Každý absolvent by měl v praxi poskytovat dostatečné záruky, jednat svědomitě s odbornou péčí a upřednostňovat společný zájem věřitelů před vším ostatním. A přece není vzácností, že někteří ze správců tak zběhlých v insolvenčním právu ve skutečném insolvenčním prostředí pokulhávají, čímž brání řádnému průběhu insolvenčního řízení.

Nejeden účastník insolvenčního řízení kroutil nad výkonem insolvenčního správce hlavou a kladl si otázku, zda lze nad rámec pořádkových pokut, k nimž nemusí soud ani přistoupit, stav ovlivnit. A odpověď je kladná – lze navrhnout zproštění za podmínek § 32 insolvenčního zákona:

„Insolvenčního správce, který neplní řádně své povinnosti nebo který nepostupuje při výkonu své funkce s odbornou péčí anebo který závažně porušil důležitou povinnost, uloženou mu zákonem nebo soudem, může insolvenční soud na návrh věřitelského orgánu nebo dlužníka anebo i bez tohoto návrhu jeho funkce zprostit. (...)“

Jak je patrné, hranice „skutkové podstaty“ zproštění jsou vymezeny široce a často se budou prolínat. To potenciálním navrhovatelům zdánlivě nahrává, neb zcela postačí naplnění pouze jediné z nich. Pokud dlužník či věřitelský orgán (ať už schůze, výbor či zástupce věřitelů) zjistí pochybení, mohou soudu adresovat návrh na zproštění insolvenčního správce z funkce. Soud následně návrh posoudí a vyzve úřadujícího správce, aby se k návrhu vyjádřil. Od výzvy upustí pouze pokud je porušení zřejmé z insolvenčního spisu či pokud by takové vyjádření nové poznatky nepřineslo.[\[1\]](#)

Právo iniciovat zproštění ovšem nenáleží pouze dlužníkovi a věřitelským orgánům. Každý může zproštění iniciovat podnětem, neb ke zproštění může dojít i bez návrhu. Soud musí podnět posoudit a následně buď zprostit, anebo alespoň připses osobu vyrozumět, jaký byl výsledek posouzení podnětu.[\[2\]](#) Co do obsahu postačí, pokud navrhovatel vyjde vstříc obecným náležitostem podání a specifikuje důvody zproštění, jež navrhovatel v jednání či opomenutí insolvenčního správce spatřuje.

Pokud jde o jednotlivé důvody zproštění, není záběr citovaného ustanovení téměř omezen. Relativně neurčitá hypotéza nabízí soudům relativně volnou ruku při určení, které jednání či opomenutí ještě je či naopak už není žádoucí. Jelikož praxe soudů historicky měla při rozhodování o návrzích na zproštění ke koherenci daleko, Vrchní soud v Olomouci v dnes často citovaném sbírkovém rozhodnutí shrnul akceptovatelné důvody pro zproštění správce, tehdy uznávané oběma Vrchními soudy.[\[3\]](#)

Za relevantní důvod pro zproštění označil zejména „(...) skutečnost, že při výkonu své funkce správce řádně neplní povinnosti vyplývající pro něj z ust. § 36 IZ, liknavě provádí soupis majetkové podstaty, zpeněžuje majetek podstaty v rozporu s ust. § 225 odst. 4 nebo § 226 odst. 5 IZ, nesplní povinnost uzavřít smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem funkce správce, nebo ve věci postupuje nekvalifikovaně. Důležitým důvodem (...) může být také skutečnost, že bezdůvodně nesplní závazný pokyn insolvenčního soudu nebo zajištěného věřitele anebo vykonatelný rozsudek týkající se vyloučení majetku z majetkové podstaty.,,

Na citované rozhodnutí soudní praxe navázala a v jeho mezích začala rozvíjet další důvody pro zproštění. Z aktuálních rozhodnutí lze vyzdvihnout zejména zproštění v insolvenčním řízení pana Hada, jehož insolvenční správce dlouhodobě ignoroval pokyny soudu k vydání výtěžku z mimořádné splátky dlužníka nezajištěným věřitelům. Insolvenční správce vehementně odmítal splnit pokyn, neb cílil na přiznání atraktivnější odměny a ani po udělení pořádkové pokuty svoji povinnost nesplnil.[4] Není třeba diskutovat, že jeho pasivita byla zcela v rozporu s odbornou péčí, pokynem insolvenčního soudu a vzhledem k výši nárokované odměny i s pravidly etiky, a proto byl funkce zproštěn.

Podobné okolnosti vedly ke zproštění správce v řízení pana Bartoše, kde i přes výslovný pokyn soudu insolvenční správce po dobu 30 měsíců odmítal vydat výtěžek zpeněžení zajištěnému věřiteli. Svým jednáním jednak obstruoval poklidný průběh řízení a jednak způsobil zajištěnému věřiteli škodu, neb ten nemohl nakládat s výtěžkem zpeněžení.[5] Za poměrně přísné, byť správné lze označit i zproštění v řízení pana Čechmánka, kde soud zprostil insolvenčního správce, který přes ojedinělý pokyn soudu nevyloučil z majetkové podstaty nemovitosti zpeněžené v rámci dražby dříve konané soudním exekutorem, a zároveň ani nezměnil stanovisko k návrhu dlužníka na zrušení konkursu.[6]

Vedle citovaných ukázkových rozhodnutí se nicméně čím dál častěji objevuje i trend, podle kterého soudy na návrhy na zproštění přestávají nahlížet prostou optikou, zda tu důvod pro zproštění je či není a s ohledem na „možnost“ zprostit poměrně excesivně posuzují i výhodnost zproštění pro dané insolvenční řízení (zejména ohled na průběh a stávající fázi řízení).[7] Jinak řečeno lze sledovat trend, podle kterého je individuální sankční charakter upozaděn. S tím se nevyhnutelně pojí i jistá míra kontroverze, když na jednu stranu má zproštění mít sankční charakter a jeho smyslem je trestat nedůslednost správce a ozdravit řízení, na druhou stranu je sankční charakter zcela upozaděn a vyprázdněn, pokud by zproštění mohlo mít nežádoucí (být velmi krátkodobý) vliv na průběh řízení.

To lze demonstrovat na insolvenčním řízení dlužnice Václavíkové, kde správce nebyl zproštěn funkce, ač se dopustil ukázkového porušení povinnosti jednat s odbornou péčí. Správce tu zcela v rozporu se zákonem zpeněžil majetek dlužnice v dražbě provedené soudním exekutorem, tedy způsobem, který tehdy účinné znění insolvenčního zákona nedovolovalo. S ohledem na absenci negativních důsledků porušení, okolnosti případu a intenzitu porušení nebyl správce zproštěn.[8] Podobné odůvodnění lze spatřit i v insolvenčním řízení MIPL, spol. s r.o., kdy se správce pro ocenění položky majetkové podstaty spokojil s pouhým vyjádřením znalce namísto znaleckého posudku.[9] Ač jsou důvody pro ponechávání ve funkci z pohledu individuálního řízení zřejmé, z dlouhodobého hlediska může institut zproštění v očích správců ztratit na síle. Je pak otázkou, zda je skutečně na místě vždy upřednostnit krátkodobý vliv (tj. průtah) na individuální řízení před souhrnem všech ostatních, kde bude onen správce působit. Uvedenou praxí totiž bude postupem času institut zproštění zcela vyprázdněn.

Konečně, výše nastíněná praxe byla opakovaně podpořena a rozšířena názorem Nejvyššího soudu, podle kterého insolvenční správce zproštěn být vlastně nemusí, pokud v konečném důsledku nezpůsobil v neprospěch majetkové podstaty škodu,[10] či alternativně nezasáhl do práv účastníků.

Výklad Nejvyššího soudu se bohužel zdá být krokem zpět, jelikož staví mezi stejně závažná porušení pomíjivou hranici v podobě negativního důsledku. V horším případě může dokonce způsobit, že s odkazem na dřívější rozhodnutí nebude v budoucnu závažné porušení postihováno vůbec.

Zdravé insolvenční prostředí je v zájmu každého účastníka. Pokud kterýkoli článek pokulhává a neplní svoji roli, měl by být nahrazen. Ač je stávající trend pochopitelný, benevolence může mít v souhrnu nepříznivý dopad na celé insolvenční prostředí a na přístup insolvenčních správců. Absence odpovídající sankce se v konečném důsledku vymstí těm, v jejichž zájmu je činnost vykonávána.

Martin Navrátil

GLATZOVA & Co.

GLATZOVA & Co., s.r.o.

Betlémský palác
Husova 5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 401 440

Fax: +420 224 248 701

e-mail: office@glatzova.com

---

[1] Podobně Nejvyšší soud v usnesení z 31. března 2022, sp. zn. 29 NSCR 97/2021.

[2] Shodně např. Vrchní soud v Olomouci v usnesení z 30. května 2014, č. j. VSOL 60/2014-B-34 či Mgr. Jan Kozák In Insolvenční zákon: komentář. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-578-1.

[3] Usnesení Vrchního soudu v Olomouci z 27. června 2014, 2 VSOL 358/2014-B-17 (R 91/2014 civ.).

[4] Usnesení Nejvyššího soudu z 25. července 2018, sp. zn. 29 NSCR 187/2016.

[5] Usnesení Nejvyššího soudu z 24. února 2021, sp. zn. 29 NSČR 127/2019.

[6] Usnesení Nejvyššího soudu z 31. května 2021, sp. zn. 29 NSCR 50/2019.

[7] Usnesení Vrchního soudu v Praze z 4. července 2013, sp. zn. 1 VSPH 987/2013-B-47.

[8] Usnesení Nejvyššího soudu z 26. dubna 2018, sp. zn. 29 NSČR 179/2016.

[9] Usnesení Nejvyššího soudu z 30. června 2021, sp. zn. 29 NSCR 48/2019.

[10] Usnesení Nejvyššího soudu z 29. října 2020, sp. zn. 29 NSČR 120/2018, alternativně usnesení Nejvyššího soudu z 30. června 2021, sp. zn. 29 NSCR 48/2019.

Další články:

- [Přičitatelnost jednání třetích osob dlužníkovi pro účely posouzení neúčinnosti: ano nebo ne?](#)
- [Srážka za prodej v insolvenční při ocenění majetkové podstaty](#)
- [Smlouvy o vzájemném plnění v insolvenční - judikaturní závěry](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)